

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2013 augusztus Hónapló

Dalos György: Megint Szócs

Budapest, 2013. június 13.

Mégiscsak maradt valami sajátos bája Szócs Géza megnyilvánulásainak. Április elején például több más érv mellett azzal indokolta az osztrák, német és svájci PEN magyar témájú, bécsi rendezvényétől való távolmaradását, hogy a meghívót tartalmazó honlap szerint a vitát eredetileg egy nyugat-magyarországi helyszínen tartották volna, ámde ettől valaki óva intette őket, mondván, hogy senki sem garantálhatja a résztvevők biztonságát. A mondott honlapon valóban olvasható ez a fenntartás, amelyet bátran nevezhetnénk túlzásnak, ha az aggály időben nem esett volna egybe a Nemzeti Érzelmű Motorosoknak zsidó alkalmakra kilátásba helyezett felvonulásával. Bécsben a veszély még ebben az elvont formában sem jelentkezett, ám a szorongás a császárvárost sem kerülte el, noha ezúttal a másik oldal jeleskedett a félnivaló terjesztésében. A konferencia résztvevői szép német nyelven megkapták a „Nyílt levél Európa polgáraihoz” című dokumentumot, amely az Orbán-kormány elleni nyugati sajtótámadások kapcsán az alábbi megállapítást tartalmazza: „A XX. században nem először élhettük meg, hogy egy »bűnösnek« nyilvánított ország ellen folytatott médiakampányt igazi katonai beavatkozás követett.” E veretes mondatot korántsem csak futóbolondok vagy szélsőjobbos agitátorok írták alá, hanem köztiszteletnek örvendő konzervatív közszereplők is. És ekkor még el sem hangzott kormányfőnk figyelmeztetése Angela Merkelhez, miszerint ne küldjön tankokat az általa értelmezett nemzeti egység letörésére.

Ámde vissza Szócshöz. Miközben látszólag tagadja, hogy a pódium résztvevői (Ungváry Rudolf, Radnóti Sándor, Fischer Ádám, Gregor Mayer, Nádori Lídia és jómagam) valamely magyarellenes külföldi összeesküvés részesei volnánk, ezt azzal bizonygatja, hogy csaknem valamennyien otthon élünk, egyetlen kivétellel: „Csupán Dalos Györgynél feltételezhető, hogy inkább berlini, mint budapesti, noha ezt neki kell eldöntenie. Ha már Kennedy elnök berlini volt (utalás Kennedy 1962-es nyugat-berlini beszédének híres mondatára: »Ik bin ein börliner« – D. Gy.), akkor Dalos is lehet az.”

E viccbe mártott mondat már-már azon a szinten mozog, mint Fekete György Konrád György külföldön állítólag tévesen feltételezett magyarságával kapcsolatban. Míg azonban a Magyar Művészeti Akadémia elnökénél a kijelentés teljes összhangban van szellemi készenlétével, Szócsról, az írótl és gondolkodó embertől bizony meglepő. Azon a pódiumon, amelyre őt is meghívták, legalább hárman ültek ott, akik a nyolcvanas évek elején az akkori demokratikus ellenzék résztvevőiként több ízben szolidaritásukat nyilvánították a Ceausescu-rezsim által kirekesztett, üldözött, majd nyugati emigrációba kényszerített íróval. És ez alkalommal sem az életére törtek, csupán az övétől eltérő véleményükkel szeretették volna őt szembesíteni, mint ahogyan mások is jelen voltak azon a vitán, akik visszautasították vagy éppenséggel rosszhiszeműnek tartották a magyarországi viszonyok bírálását.

Én például, mint 1965 óta a magyar Pen Club tagja, leginkább azt kifogásoltam, hogy Szócs

elnöki tevékenysége e szervezet élén erősebben emlékeztet korábbi államtitkári aktivitására, mint egy kormánytól független intézmény vezetésére. Példaként hoztam fel a már említett Fekete–Konrád-afférban tanúsított passzivitását és magának a Magyar Művészeti Akadémiának a kétes szereplését, a tagság feltételeként elvárt „nemzeti érzület”, a hatalom manipulációit az irodalmi és egyéb díjak körül, megannyi jelét a kultúra államilag elrendelt bomlasztásának, amely ellen a PEN-nek és elnökének egy árva szava sem volt. Külön említettem a Janus Pannonius-díjat, amelynek összege megfelel a legnagyobb német irodalmi díjénak egy olyan országban, ahol az irodalom és a könyvkiadás nyomorban tengődik, bár nem tudom, hogy nekem mint berlininek és nem budapestinek van-e jogom ilyen megállapításokat tenni. Én ebben a rongyrazásban, akárkitől származik is a díj összege, egyenes folytatását látom Szócs kazahsztáni villogásának, az Andrássy-negyed körüli buzgólkodásának, csak most éppen nem állami, hanem „társadalmi” funkcióban folytatja ugyanazt a hozzá mint íróhoz és gondolkodó emberhez méltatlan gyakorlatot. Nagyjából ezt mondtam el, és javasoltam, hogy a PEN térjen vissza hagyományos NGO-szerepéhez, bár nem tudom, hogy ez esetben maradhat-e a szervezet élén a miniszterelnök kulturális főtanácsadója. Amennyiben ez utóbbi mellett dönt, mint valamikori jó barát, díjmentesen adnék neki néhány tanácsot. Bizonyos dolgokban talán még erre sem lenne szükség, hiszen mint tudjuk, József Attilát ő is meg akarja tartani a rakodópart alsó kövén. Ez a nyilvános gesztus, mint Hofi Géza mondta volna: „alpnak jó”.

Furcsa műfaj a politika, látszólag illogikus lépései beleilleszkednek valami olyan megfontolásba, amelyről nekünk, földi halandóknak legföljebb sejtelmünk lehet. Balog Zoltán szuperminiszter például megkapta a német Nagy Érdemkeresztet. Az erről szóló okmányt maga Hans-Joachim Gauck államelnök írta alá, de a német külügyminisztérium és a kormány is ellenjegyezte. Történt mindez a fent említett tankaffér után nem sokkal. Orbánnak nem ez volt az első személyes élű támadása Angela Merkel ellen: 2010 decemberében, a médiavita során „szegény, félrevezetett kancellár asszonynak” titulálta, de e második esetben, amikor is a mai Németország és a náci birodalom között vont párhuzamot, meg voltam győződve róla, hogy másnap a külügyminiszter hívhatja a berlini magyar nagykövetet, és magyarázatot kér a nyílt inszINUÁCIÓRA. Nos, ennek több mint az ellenkezője történt, egy okkal több, hogy továbbra se lottózzam és akár rövid távú jóslatokba se bocsátkozzam.

A kitüntetés, amelynek átvételénél a budapesti német nagykövetségen a miniszterelnök és a parlament elnöke is megjelent, indokolásként Balognak a német–magyar kapcsolatok javításában szerzett érdemeit, a roma kisebbség támogatását és az e célból kezdeményezett magyar–német projektet említette. Ami az utóbbit illeti, ez nem teljesen légből kapott, mint ahogyan elismerhető, hogy Balog néhány esetben (ösztöndíjak roma fiataloknak, szociális külön segély áramtól megfosztott településeknek, amint azt Bódis Kriszta leírja) pozitív eredményeket is felmutatott. Aki azonban kicsit is ismeri a magyar valóságot, tudja, hogy az államtitkárból miniszterre emelt politikus ellen éppen a romaügyben cáfolhatatlan kifogások merültek fel. Hazai megítélése nem igazolja a rendkívüli német megbecsülést. Vagyis, mint mondani szokás: politika van a dologban. Balogot főleg CDU-s belső körök egyfajta „emberarcú orbánizmus” képviselőjévé szeretnék átstilizálni. Alkalmassá teszi őt erre kitűnő némettudása, kommunikációképesége és főleg a protestáns világban hatásos lelkészi habitusa, amelyet tavaly decemberben, a vele folytatott nyilvános vitában voltam szerencsés a magam rovására megtapasztalni. Hogy rövid legyek, fel nem merült bennem, hogy egy hitszónoklat közben polemizálni is lehet.

Merkelt értem a legjobban: választások előtt áll, és noha Kohl kedvenceként („das Mädchen”, becázta az Öreg az NDK-ból jött östehetséget) lett kancellárjelölt, a CDU-vezetés vasbeton feltétele az volt, hogy kancellárként nem maradhat „Ossi”, hanem az egész, szóval főleg Nyugat-

Németország, érdekeit kell képviselnie. Értsd: amíg Magyarországon stabilitás van, azt kell támogatni, ami/aki ez irányba mutat. Ha másként nem, beleképzelve egy személyt, egy úriembert, aki tudja, hogyan kell beszélni itthon kispénzű lázongó diákokkal, éhségstrájkoló médiamunkásokkal, hogyan kell nagylelkűen hatmilliót adni a hiányzó tizenötmillióból egy csőd szélén támolygó intézménynek. A művelt Nyugatot viszont arról kell meggyőzni, hogy talpig úriemberrel tárgyalnak. Persze ez is szerencsejáték, mert ki tudja, mi jut eszébe legközelebb Balog munkaadójának, Orbánnak...

Nekem, mint merőben magánszemélynek, egyetlen kételyem maradt az ügyben: Gauck, a bátor rostocki lelkész, aki szembeszállt Honeckerrel, és az utóbbi években igen kritikusan szemlélte a magyarországi fejleményeket. Gauckot régről személyesen ismerem, és soha nem éreztem nála túlzott hatalom- és tekintélytiszteletet. Külön imponált nekem, hogy Konrád Györgyöt meghívta teára, miután a Németországban legrégebben ismert mai magyar író egyetlen hazai „méltóság”, így a tárca szerint illetékes Balog Zoltán sem méltatta üdvözlő táviratra nyolcvanadik születésnapja alkalmából.

Ugyan mi járhatott Gauck fejében, amikor nevét adta ehhez a kétes kitüntetéshez?

Tetszik

5 ember kedveli. Legyél te az első az ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **Dalos György: Megint egy nap** Dalos György Megint egy nap Berlin, 2007. szeptember 11....
2. **Dalos György: Fényünnep magyar módra** Berlin, 2012. október 11. (Előzmények: 2012 márciusában felkérést kaptam Lipcse...
3. **Dalos György: Vadulunk** Berlin, 2012. szeptember 7. Fábri Péter barátom átküld nekem egy...
4. **Dalos György: Gyerekszáj, felnőtt témák** Berlin, 2011. május 5. Valami zavar engem a Heller Ágnes...
5. **Dalos György: Álom túlzásokkal** Berlin, 2012. április 9. Azt álmodtam, hogy Hitler feltámadt, és...

Cimkék: **Dalos György**